

Lausunto

1.3.2024

VN/18947/2022

VN/18947/2022-OKM-76

Sisäministeriö

OKM lausunto - HE laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kriittisen infrastruktuurin direktiivin (CER-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi.

Pyydettyä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö esittää seuraavat huomiot:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitäisi perusteltuna, että CER-direktiivin ja NIS2-direktiivin täytäntöönpanoa koskevat lait olisivat julkishallinnon soveltamisalan osalta mahdollisimman samanlaiset. Edellä todettu koskee erityisesti valtion virastojen ja kuntien osalta tehtäviä soveltamisratkaisuja. Lausuntokierroksella olleiden hallitusten esitysten perusteella edellä mainittujen direktiivien täytäntöönpanoa koskevien lakien soveltamisalaan kuuluisivat valtion virastot, mutta kunnat eivät. OKM puoltaa tätä ratkaisua.

Lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritetään ne toimialat/sektorit, joilla lakia sovellettaisiin. Momentin 2 kohdan mukaan lakia sovelletaan lisäksi valtion viranomaiseen. Ehdotuksen 11 §:ssä säädetään puolestaan kriteereistä, joilla lain velvoitteiden piiriin kuuluvat kriittiset toimijat määritetään. Erityisesti lain 15-17 §:ssä säädetään keskeisistä kriittisten toimijoiden velvoitteista. Näitä ovat velvollisuus laatia riskiarvio, häiriönsietokyvyn varmistamisen velvoitteet sekä poikkeamia koskeva ilmoitusvelvollisuus.

Lakiehdotuksessa ei edellä mainitun 1 § 1 momentin 2 kohdan jälkeen enää mainita miltään osin valtion viranomaisia eri pykälissä. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että lakiluonnoksessa jää valtion viranomaisten/virastojen osalta epäselväksi ainakin seuraavat keskeiset näkökohdat:

- Onko tarkoitettu, että valtion virastot ovat suoraan lain nojalla 11 §:n mukaisia kriittisiä toimijoita vai tulee myös viranomaisten osalta tehdä 11-14 §:ssä säädetyn mukainen vahvistamispäätös?
- Jää epäselväksi, missä laajuudessa erityisesti 15-17 §:ssä säädetyt keskeiset velvoitteet (riskiarvion laadinta, suunnitelma, ja ilmoitusvelvollisuus poikkeamista) kohdistuvat valtion virastoon.
- Pykälissä tai niiden perusteluissa ei ole myöskään otettu kantaa, onko valtion virastojen osalta valvovaa viranomaista.

Ehdotuksen 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan yksityinen tai julkinen yhteisö taikka sen toiminnallinen osa voidaan määrittää kriittiseksi toimijaksi, jos toimija tarjoaa yhtä tai useampaa yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta keskeistä palvelua. OKM esittää arvioitavaksi, olisiko kohdassa selkeyden vuoksi syytä viitata 1 §:n 1 momentin 1 kohdan soveltamisalueisiin. Toisin sanoen kyse tulee olla toimijasta, joka toimii lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainituilla toimialoilla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Lain 14 §:n 1 momentin mukaan kriittisen toimijan määrittämisasian ratkaisi se ministeriö, jonka toimialaan käsiteltävä toimija kuuluu ja päätös olisi voimassa enintään neljä vuotta. OKM:n hallinnonalalla toimii esimerkiksi valtion ja korkeakoulujen omistama CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy. Yhtiön osalta tulee arvioida, olisiko se lain mukainen kriittinen toimija digitaalisen infrastruktuurin toimialalla. Ministeriö tulkitsee edellä todettua 14 §:n 1 momenttia siten, että päätöksen siitä, olisiko CSC lain tarkoittama kriittinen toimija, tekisi OKM. Tämä on kannatettava ratkaisu.

Lain 20 § määrittää valvontaviranomaiset. Pykälän 2 momentissa listattujen valvontaviranomaisten osalta osan kohdalla on mainittu ne toimialat, joihin valvontavalta kohdistuu, mutta osan kohdalla ei ole mainintaa valvottavasta sektorista. OKM katsoo, että sääntelyn selkeyden ja toimivallan asianmukaisen muodostumisen näkökulmasta valvontatehtävän toimiala olisi syytä määritellä jokaisen valvontaviranomaisen osalta pykälässä. Jo perustuslaissa todettuna lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Hallintojohtaja

Jussi-Pekka Moisio

Liitteet

Jakelu

SM Sisäministeriö

Tiedoksi

VN/18947/2022-OKM-76

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: